

दिनांक १४ एप्रिल ते २४ एप्रिल २०१६
या कालावधीत राज्यातील सर्व
ग्रामपंचायतींमध्ये “ग्राम उदय से भारत
उदय अभियान” राबविणेबाबत .

महाराष्ट्र शासन

ग्राम विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: व्हीपीएम-२०१६/प्र.क्र.११७/पंरा-३

बांधकाम भवन, २५ मझबान पथ

फोर्ट, मुंबई - ४०० ००१

तारीख: ०६ एप्रिल, २०१६

प्रस्तावना :-

पंचायतराज संस्थांचे अधिक बळकटीकरण करण्यासाठी करण्यात आलेली ७३ वी घटना दुरुस्ती ही दिनांक २४ एप्रिल रोजी अंमलात आली. त्या अनुषंगाने दिनांक २४ एप्रिल हा दिवस दरवर्षी “राष्ट्रीय पंचायत राज दिन” म्हणून साजरा करण्यात येतो

भारतीय राज्य घटनेचे शिल्पकार भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची दिनांक १४ एप्रिल २०१६ रोजी १२५ जयंती असून या पार्श्वभूमीवर दिनांक १४ एप्रिल २०१६ ते राष्ट्रीय पंचायत राज दिन दिनांक २४ एप्रिल २०१६ या कालावधीत “ग्राम उदय से भारत उदय अभियान” राबविण्याचे भारत सरकारच्या पंचायत राज मंत्रालयाने निश्चित केले आहे. सामाजिक सलोखा व अभिसरण वृद्धीगत करणे, पंचायत राज संस्थांचे बळकटीकरण करणे, शेतकऱ्यांचा विकास करणे आणि गरीबांचे जीवनमान उंचावणे हे या अभियानाचे प्रमुख उद्देश आहेत. हे अभियान राबविण्याच्या अनुषंगाने याबाबतच्या मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

भारत सरकारच्या पंचायत राज मंत्रालयाने दिलेल्या निर्देशाच्या अनुषंगाने दिनांक १४ एप्रिल ते २४ एप्रिल २०१६ या कालावधीत राज्यातील सर्व ग्रामपंचायतींमध्ये “ग्राम उदय से भारत उदय अभियान” राबविण्यात येणार आहे. सदरील अभियान हे पुढील टप्प्यात राबवावयाचे आहे.

अ.क्र.	कालावधी	कार्यक्रम
१	दिनांक १४ ते १६ एप्रिल, २०१६	सामाजिक सलोखा व अभिसरण कार्यक्रम
२	दिनांक १७ ते २० एप्रिल, २०१६	ग्राम किसान सभांचे आयोजन
३	दिनांक १९ एप्रिल, २०१६	विजयवाडा, आंध्रप्रदेश येथे आयोजित आदिवासी महिला सरपंच यांचा राष्ट्रीयस्तरावरील मेळावा.

अ.क्र.	कालावधी	कार्यक्रम
४	दिनांक २१ ते २४ एप्रिल, २०१६	राष्ट्रीय पंचायत दिनाचे औचित्य साधून ग्रामसभांचे आयोजन
५	दिनांक २४ एप्रिल, २०१६	देशातील ग्रामसभेस मा.पंतप्रधान महोदयांचे संबोधन

२. वरील अभियान राबविण्याच्या अनुषंगाने पुढीलप्रमाणे मार्गदर्शक सूचना देण्यात येत आहेत:-

१) सामाजिक सलोखा व अभिसरण कार्यक्रम (दिनांक १४ ते १६ एप्रिल २०१६) :- या कालावधीमध्ये पुढीलप्रमाणे विविध कार्यक्रम प्रत्येक ग्रामपंचायतीमध्ये हाती घेण्यात यावेत:-

- सर्व ग्रामपंचायती मध्ये डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचे प्रतिमेस पुष्पहार घालून त्यांना आदरांजली अर्पण करण्यात यावी.
- याप्रसंगी गावातील ग्रामस्थ व विशेषतः अनुसूचित जातीमधील सर्व नागरिक उपस्थित राहतील याची दक्षता घेण्यात यावी.
- सामाजिक एकोपा वृद्धीगत करण्याच्या अनुषंगाने समरसता व सद्भावना शपथ घेण्यात यावी .
- सामाजिक न्याय विभागाच्या विविध योजनांबाबत ग्रामस्थांना माहिती देण्यात यावी .
- डॉ.आंबेडकर यांच्या कार्याबद्दल व राष्ट्रीय एकात्मतेसाठी योगदानाबाबत लोकांमध्ये संवाद घडविणे आणि यासंदर्भात प्रदर्शन आयोजित करून साहित्य प्रसिध्दीस ठेवणे इत्यादी उपक्रम घेण्यात यावेत.

या कालावधीत आयोजित करावयाच्या विविध कार्यक्रमांबाबत सामाजिक न्याय विभागाने निश्चिती करून ग्रामविकास विभागाच्या यंत्रणेशी समन्वय साधून यशस्वीपणे राबविण्यात यावा. यासाठी जिल्हा परिषद स्तरावरील जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांची समन्वय अधिकारी म्हणून नियुक्ती करण्यात येत आहे. सदर कार्यक्रम राबविण्याबाबतच्या सविस्तर सूचना सामाजिक न्याय विभागाकडून स्वतंत्रपणे देण्यात येत आहेत. या कार्यक्रमाकरीता सामाजिक न्याय विभागाकडून प्रत्येक ग्रामपंचायतीस उपलब्ध करून द्यावयाच्या वाचन साहित्याच्या पर्याप्त पुस्तिका जिल्हास्तरावरील सहायक आयुक्त, समाजकल्याण यांचेमार्फत मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांचेकडे उपलब्ध करून देण्यात येतील.

२) ग्राम किसान सभा (दिनांक १७ ते २० एप्रिल २०१६) :- या कालावधीत प्रत्येक ग्रामपंचायतीमध्ये शेतक-यांच्या बैठका आयोजित करण्यात याव्यात. कृषीविकास विषयक सर्व

योजनांची माहिती या बैठकीत देण्यात यावी. तसेच कृषीविषयक सुधारणांबाबत संबंधित शेतक-यांची मते प्राप्त करण्यात यावीत.

या कालावधीत घ्यावयाच्या बैठका व त्यामध्ये घ्यावयाच्या विविध उपक्रमांबाबतची माहिती कृषि विभागाने निश्चित करून ग्रामविकास विभागाच्या यंत्रणेची समन्वय साधून यशस्वीपणे राबविण्यात यावा. यासाठी जिल्हा परिषद स्तरावरील जिल्हा कृषि अधिकारी यांची समन्वय अधिकारी म्हणून नियुक्ती करण्यात येत आहे.

सदर कार्यक्रम राबविण्याबाबतच्या सविस्तर सूचना कृषि विभागाकडून स्वतंत्रपणे देण्यात येत आहेत. या कार्यक्रमाकरीता कृषि विभागाकडून प्रत्येक ग्रामपंचायतीस उपलब्ध करून घ्यावयाच्या वाचन साहित्याच्या पर्याप्त पुस्तिका जिल्हास्तरावरील जिल्हा कृषि अधिक्षक यांचेमार्फत मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांचेकडे उपलब्ध करून देण्यात येतील.

३) आदिवासी महिला सरपंच यांचा राष्ट्रीय स्तरावरील मेळावा :- दिनांक १९ एप्रिल २०१६ रोजी आंध्र प्रदेश या राज्यातील विजयवाडा येथे आयोजित करण्यात येणार असून याप्रसंगी पाचव्या अनुसूचित समाविष्ट सर्व राज्यातील (महाराष्ट्रासह) आदिवासी महिला सरपंच सहभागी होतील. या मेळाव्याची प्रमुख संकल्पना “आदिवासी विकास व पंचायत” ही आहे.

४) ग्राम सभांचे आयोजन (दिनांक २१ ते २४ एप्रिल २०१६) :- राष्ट्रीय पंचायत राज दिन साजरा करण्याच्या दृष्टीने या कालावधीत प्रत्येक ग्रामपंचायतीमध्ये ग्रामसभेचे आयोजन करण्यात यावे. या अनुषंगाने या कालावधीतील जिल्हा व तालुकानिहाय प्रत्येक ग्रामपंचायतीच्या ग्रामसभेच्या तारखा व वेळ निश्चित करण्याची जबाबदारी सर्व संबंधित जिल्हा परिषदांच्या मुख्य कार्यकारी अधिका-यांची राहिल. याबाबत मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी जिल्हा व तालुका स्तरावरून संपर्क अधिकारी यांची व ग्रामपंचायतनिहाय ग्रामसेवक व अन्य कर्मचारी यांची नेमणूक करण्याचे आदेश निर्गमित करावे.

१) दिनांक २१ ते २४ एप्रिल, २०१६ रोजी आयोजित करावयाच्या विशेष ग्रामसभेच्या पूर्वतयारीसाठी ग्रामपंचायतीची सभा घेणे आवश्यक राहिल.

२) विशेष ग्रामसभेच्या राष्ट्रीय पंचायत दिनाच्या आयोजनासाठी जबाबदारी व कर्तव्यांचे वाटप ग्रामपंचायतीच्या सभेत करणे

अ) विशेष ग्रामसभेची प्रचासप्रसिध्दी करणे.

ब) ग्रामसभेच्या आयोजनासाठी करावयाची पूर्वतयारी

क) कार्यवृत्त लिहिण्याची व छाया चित्र काढणे इ. जबाबदारी सोपविणे.

ड) बैठकीचा अहवाल देणे इ.

३) ग्रामपंचायतीने यासोबतच ग्रामसभेच्या यशस्वितेसाठी ग्रामपंचायत स्तर कर्मचारी (उदा. ग्रामसेवक, रोजगारसेवक, अंगणवाडीसेविका, आशावर्कर, ANM, शिक्षक) यांचेसोबत विचारविनिमय करून त्यांचेही सहकार्य घ्यावे.

४) ग्रामस्तरावर कार्यरत असणा-या सर्व विभागांच्या अधिकारी / कर्मचा-यांनी विशेष ग्रामसभेला उपस्थित राहणे अनिवार्य आहे. त्याप्रमाणे याबाबत सर्व संबंधितांना निर्देश दयावेत. सदर ग्रामसभा तहकूब होणार नाही, यादृष्टीने ग्रामपंचायत सरपंच, ग्रामपंचायत सदस्य व ग्रामसभा सचिवांनी लोकसहभाग मिळवण्यासाठी प्रयत्न करावे.

५) ग्रामसभेमध्ये महिला, ग्रामस्थ यांचा सहभाग सुनिश्चित करणेसाठी महिला स्वयंसहायता गट, बचत गट व स्वयंसेवी संस्थांचे सहकार्य घेण्यात यावे. तसेच परिसरातील सर्व लोकप्रतिनिधी व पदाधिकारी यांना ग्रामसभेसाठी आमंत्रित करण्यात यावे. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी जिल्हा परिषद व पंचायत समिती पदाधिकारी व सदस्य यांना सदर अभियानामध्ये सहभागी होण्याकरीता विशेष विनंती करावी.

६) सरपंच, सदस्य, ग्रामसेवक व सर्व विभागांच्या अधिकारी/कर्मचारी यांनी विशेषत्वाने पुढाकार घेऊन विविध योजना व विकासकामांबद्दल माहिती देऊन ग्रामस्थांच्या शंकांचे निरसन करावे. यासाठी तालुकास्तरावर गटविकास अधिकारी यांनी आवश्यक ते मार्गदर्शन करावे.

७) विशेष ग्रामसभेची सूचना सर्व नागरीकांपर्यंत खालीलप्रमाणे पोहोचविण्याची दक्षता घेण्यात यावी.

- दवंडी देणे
- महत्त्वाच्या दृष्य ठिकाणी नोटीस चिकटविणे.
- प्रत्येकाच्या घरोघर जाऊन माहिती देणे.
- युवक संघटना, महिला स्वयंसहायता गट, भजनीमंडळे यांच्या मदतीने प्रत्येकापर्यंत माहिती पोहोचविणे इत्यादि.
- शाळेत, उपकेंद्रात, अंगणवाडीत माहिती सांगणे.

८) विशेष ग्रामसभेपूर्वी नियमाप्रमाणे वॉर्डसभा, महिला सभा यांचे आयोजन करणे कायद्याने बंधनकारक राहिल.

९) दिनांक २१ ते २४ एप्रिल रोजी घ्यावयाच्या विशेष ग्रामसभेची नोटीस महाराष्ट्र ग्रामपंचायत (ग्रामसभेच्या बैठकी) नियम १९५९ नुसार ७ पूर्ण दिवस अगोदर देण्याची दक्षता सर्व ग्रामपंचायतींनी घ्यावी. त्यासोबत विषयपत्रिका देखील असावी. (नमुना विषयपत्रिका सोबतच्या परिशिष्ट "अ" मध्ये जोडली आहे.)

१०) याप्रसंगी सर्व ग्रामस्थ ग्रामविकासाचा संकल्प करतील. केंद्र / राज्य शासनाचे अधिकारी / कर्मचारी हे सदर ग्रामसभांना भेट देतील.

११) विशेष ग्रामसभेमध्ये पुढील मुद्दे चर्चेस घेण्यात यावेत :-

- राष्ट्रीय पंचायत दिन आणि ७३ व्या घटनादुरुस्तीने पंचायत राज संस्थेत घडून आलेले महत्वाचे बदल.
- स्थानिक आर्थिक विकासाकरीता ग्रामपंचायत विकास आराखडा तयार करणे
- पंचायतीस प्राप्त होणाऱ्या निधीचा सुनियोजित विनियोग-
- स्वच्छ व सुरक्षित पिण्याचे पाणी व ग्रामस्वच्छता
- ग्राम विकासांमध्ये महिलांचा सहभाग व योगदान
- अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, अपंग व इतर वंचित घटकांच्या कल्याणाकरीता त्यांचा सहभाग.
- १४ व्या वित्त आयोगाच्या करावयाच्या खर्चासाठी नियोजन प्रक्रिया “आमचा गाव आमचा विकास” राबविणे, जलयुक्त शिवार योजना, हागणदारीमुक्त गाव, स्त्रीभूणहत्या रोखणे, मनरेगा, स्वच्छ भारत अभियान इत्यादि.

१२) विशेष ग्रामसभेमध्ये शासनाच्या महत्वपूर्ण योजनांची माहिती देण्यात यावी:- यामध्ये प्रधानमंत्री ग्रामसडक योजना मनरेगा, प्रधानमंत्री ग्रामीण आवास योजना, प्रधानमंत्री जीवनज्योती योजना, अटल पेन्शन योजना, प्रधानमंत्री जनधन योजना, सुकन्या योजना, बेटा बचाओ बेटा पढाओ, सर्व शिक्षा अभियान, आम आदमी बिमा योजना, आरोग्य विमा योजना, प्रधानमंत्री मुद्रा योजना, कौशल्य विकास योजना, दिनदयाळ उपाध्याय ग्रामज्योती योजना, प्रधानमंत्री पिक विमा योजना व प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजना इत्यादी योजनांबाबतच्या माहितीचा समावेश करण्यात यावा.

१३) या कालावधीत प्रभातफेरी, स्वच्छता अभियान, सांस्कृतिक कार्यक्रम तसेच क्रीडा स्पर्धांचे आयोजन करण्यात यावे.

१४) ग्रामसभेचे कार्यवृत्त नियमाप्रमाणे ठेवण्यात यावे तसेच कार्यक्रमाचे छायाचित्र (photo) काढण्यात यावेत.

१५) अभियानांतर्गत पार पाडण्यात आलेल्या प्रत्येक कार्यक्रमानंतर त्याबाबतचे अहवाल पुढीलप्रमाणे शासनास सादर करणे आवश्यक राहिल.

अ.क्र	अहवाल सादर करावयाचा दिनांक	कार्यक्रम
१	दिनांक १७ एप्रिल, २०१६	सामाजिक सलोखा व अभिसरण कार्यक्रम
२	दिनांक २१ एप्रिल, २०१६	ग्राम किसान सभांचे आयोजन
३	दिनांक २५ एप्रिल, २०१६	राष्ट्रीय पंचायत दिनाचे औचित्य साधून ग्रामसभांचे आयोजन

सदरचे अहवाल उपायुक्त (विकास) यांनी त्यांच्या अधिनस्त असलेल्या जिल्ह्यांचे अहवाल त्यांचेस्तरावर एकत्रित संकलित करून खालील विवरणपत्रामध्ये शासनास सादर करणे बंधनकारक राहिल.

अ.क्र	जिल्हा	एकूण ग्रामपंचायतींची संख्या	कार्यक्रम राबविलेल्या ग्रामपंचायतींची संख्या	राबविण्यात आलेले उपक्रम	विशेष प्रयत्न, अनुभव
१					
२					

१६. वरील अहवालाव्यतिरिक्त प्रत्येक जिल्ह्याने त्यांच्या जिल्ह्यातील निवडक ५ ते ६ ग्रामपंचायतींमध्ये राबविण्यात आलेल्या अभियानाची माहिती (कार्यवृत्त व छायाचित्र) संचालक, राज्य ग्रामीण विकास संस्था, यशदा, पुणे यांचेकडे पाठवावी. संचालक, राज्य ग्रामीण विकास संस्था, यशदा, पुणे यांनी सदरची माहिती केंद्र शासनास सादर करण्याची दक्षता घ्यावी.

५) दिनांक २४ एप्रिल, २०१६ रोजी मा.पंतप्रधान महोदयांचे ग्रामसभेस संबोधन :- दिनांक २४ एप्रिल २०१६ रोजी भारताचे मा.पंतप्रधान महोदय देशातील सर्व ग्रामसभांना संबोधित करणार असून या दिवशी संबंधित गावातील ग्रामसभा मा.पंतप्रधान महोदयांच्या भाषणापूर्वी किंवा त्यानंतर आयोजित कराव्यात. ज्या ग्रामपंचायतींमध्ये दिनांक २१ ते २३ या कालावधीतील दिवसांमध्ये ग्रामसभा आयोजित करण्यात आलेली असेल त्या ग्रामपंचायतींमध्ये दिनांक २४ एप्रिल, २०१६ रोजी पंचायत राज दिनाचे मा.पंतप्रधान महोदयांचे भाषण ऐकण्याकरीता विशेष बैठक बोलाविण्यात यावी. सदरचे भाषण सर्व ग्रामस्थांना एकत्रितपणे ऐकता येईल अशा प्रकारे सदर बैठकीचे ठिकाण निश्चित करण्यात यावे. सदर ठिकाणी बैठकीची जागा, दुरचित्रवाणी संच किंवा रेडियो उपलब्ध होईल व सदरची संयंत्रे सुस्थितीत असल्याचीही दक्षता घ्यावी. पंचायत समितीस्तरावर मा.पंतप्रधान महोदयांचे भाषण ऐकण्याकरीता सर्व व्यवस्था झाली असल्याबाबतचा अहवाल गट विकास अधिकारी यांनी घ्यावा. ग्रामपंचायत स्तरावरील

अधिकारी / कर्मचारी यांनी गावातील ग्रामस्थांना सदरचे भाषण ऐकण्याकरीता एकत्र येऊन उपस्थित राहतील याअनुषंगाने त्यांना उद्युक्त करावे.

३. **अभियानांतर्गत स्थापन करावयाच्या राज्यस्तरीय / जिल्हास्तरीय / तालुकास्तरीय समित्या :-**

ग्राम उदय से भारत उदय अभियानाच्या प्रभावी अंमलबजावणीकरीता राज्यस्तरावर पुढीलप्रमाणे राज्यस्तरीय सुकाणू समिती (State level Steering committee) स्थापन करण्यात येत आहे :-

मा.मुख्य सचिव	अध्यक्ष
अतिरिक्त मुख्य सचिव (कृषी), कृषि व पदुम विभाग	सदस्य
प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग	सदस्य
प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग	सदस्य
प्रधान सचिव, महिला व बाल विकास विभाग	सदस्य
सचिव, आदिवासी विकास विभाग	सदस्य
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय	सदस्य
प्रधान सचिव, ग्रामविकास व पंचायत राज	सदस्य सचिव

तसेच या अभियानाच्या प्रभावी अंमलबजावणीकरीता जिल्हास्तरावर पुढीलप्रमाणे जिल्हास्तरीय समन्वय समिती (District Level Coordination Committee) गठीत करण्यात येत आहे:-.

जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद	सह अध्यक्ष
जिल्हा आरोग्य अधिकारी	सदस्य
जिल्हा कृषि अधिक्षक	सदस्य
सहायक आयुक्त, समाजकल्याण	सदस्य
जिल्हा माहिती अधिकारी	सदस्य
कृषी विकास अधिकारी	सदस्य
जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी	सदस्य
उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (म.बा.क आणि पा.पु)	सदस्य
उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (पंचायत)	सदस्य सचिव

या अभियानाच्या यशस्वी अंमलबजावणीकरीता जिल्हाधिकारी यांनी आवश्यकतेप्रमाणे इतर विभागांच्या अन्य जिल्हास्तरीय अधिका-यांना सदर समितीमध्ये निमंत्रित सदस्य म्हणून आमंत्रित करता येईल.

ग्रामपंचायतस्तरावर या अभियानाच्या अंमलबजावणीकरीता जिल्हाधिकारी यांनी गट विकास अधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली तालुकास्तरीय संनियंत्रण समिती स्थापन करावी. या समितीमध्ये अभियानाशी निगडीत असलेल्या सर्व संबंधित विभागांच्या प्रतिनिधींचा समावेश करुन सदर समितीने हे अभियान ग्राम पंचायत स्तरावर राबविण्याकरीता सर्व तयारी झाली आहे किंवा नाही याबाबतची खात्री करावी. तसेच या अभियानाकरीता गावातील सर्व ग्रामस्थांचा सहभाग निश्चितपणे घेतला जाईल यासाठी आवश्यक ते प्रयत्न करावेत.

या अभियानाच्या प्रचार व प्रसिध्दीची जबाबदारी महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क यांचेवर सोपविण्यात येत आहे. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क यांनी या अभियानाच्या प्रसिध्दीकरीता त्यांच्या अधिनस्त असलेल्या जिल्हा माहिती अधिकारी यांना सूचना द्याव्यात. तसेच सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, कृषि विभाग व ग्राम विकास विभागाने त्यांच्या विभागामार्फत राबविण्यात येणा-या योजनांची संक्षिप्त माहिती महान्युज या वेबपोर्टलवर टाकण्याकरीता महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क यांचेकडे उपलब्ध करुन द्यावेत. या अभियानाची प्रसिध्दीकरीता जिल्हा माहिती अधिकारी यांनी स्थानिकस्तरावर उपलब्ध असलेल्या आकाशवाणी तथा इतर प्रसार माध्यमांचा वापर करावा.

५. निधीची उपलब्धता :- दिनांक १४ ते १६ एप्रिल, २०१६ या कालावधीत सामाजिक सलोखा व अभिसरण कार्यक्रमांतर्गत ग्रामपंचायतीमध्ये आयोजित करावयाच्या कार्यक्रमासाठी सामाजिक न्याय विभागाकडून जिल्ह्याच्या सहायक आयुक्त, समाजकल्याण विभाग यांचेमार्फत मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांना प्रति ग्रामपंचायत रु.५,०००/- याप्रमाणे निधी उपलब्ध करुन देण्यात येईल. तसेच दिनांक १७ ते २० एप्रिल, २०१६ या कालावधीत ग्रामपंचायतीमध्ये आयोजित करावयाच्या ग्राम किसान सभा आणि दिनांक २१ ते २४ एप्रिल, २०१६ या कालावधीत ग्रामपंचायतीमध्ये आयोजित करावयाच्या ग्रामसभा यासाठी २००० पर्यंत लोकसंख्या असलेल्या ग्रामपंचायतींना प्रति ग्रामपंचायत कमाल रु.४,०००/- इतका निधी व २००० पेक्षा अधिक लोकसंख्या असणा-या ग्रामपंचायतींना प्रति ग्रामपंचायत कमाल रु.१०,०००/- इतका निधी ग्रामनिधीतून खर्च करण्यास परवानगी देण्यात येत आहे

६. अशा पध्दतीने सर्व संबंधितांनी “ग्राम उदय से भारत उदय अभियान” राबविण्याबाबतची कार्यवाही करावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०४०६१८३३२१७३२० असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

संजय बनकर

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल यांचे सचिव
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२.
- ३) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ३२.
- ४) मा. मंत्री (ग्राम विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२.
- ५) मा. राज्यमंत्री (ग्राम विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२.
- ६) अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव / सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२.
- ७) अतिरिक्त मुख्य सचिव (कृषी), कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२
- ८) प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२
- ९) प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, जी.टी. हॉस्पिटल, मुंबई ३२
- १०) प्रधान सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२
- ११) सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२
- १२) महासंचालक, माहिती व जलसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई ३२
- १३) सर्व विभागीय आयुक्त
- १४) सर्व जिल्हाधिकारी
- १५) सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
- १६) सर्व उपायुक्त (विकास), विभागीय आयुक्त कार्यालय
- १७) संचालक, राजीव गांधी पंचायत सशक्तीकरण अभियान, पुणे
- १८) संचालक, राज्य ग्रामीण विकास संस्था, यशदा, बाणेर रस्ता, राजभवन कॉम्प्लेक्स, पुणे
- १९) सर्व जिल्हा परिषदांचे उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (पंचायत).
- २०) सर्व गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती
- २१) निवडनस्ती (कार्यासन पंरा-३)

परिशिष्ट "अ"

विषय - राष्ट्रीय पंचायत दिनानिमित्त आयोजित करावयाच्या विशेष ग्रामसभेची नमुना विषयपत्रिका

अ.क्र.	विषय
१	स्वागत
२	राष्ट्रीय पंचायत राज दिनावेळी घ्यावयाची शपथ
३	राष्ट्रीय पंचायत राज दिनानिमित्त ग्रामसभेमध्ये शासनाच्या महत्वपूर्ण योजनांच्या माहितीचे वाचन
४	राष्ट्रीय पंचायत दिनाचे महत्व आणि ७३ वी घटनादुरुस्तीने पंचायत राज संस्थामध्ये झालेले बदल
५	१४ व्या वित्त आयोगाअंतर्गत प्राप्त निधीच्या खर्चाचे नियोजन करण्यासाठी ग्रामपंचायत विकास आराखडा तयार करणे (आमचं गाव आमचा विकास) तसेच प्राप्त निधीचा विनियोग
६	स्त्रीभ्रूणहत्या, कुपोषणनिर्मुलन, महिलांचा सहभाग व ग्रामविकासामध्ये योगदान इ.
७	स्वच्छ भारत मिशन, MGNREGS व अन्य विकास योजनांची अंमलबजावणी
८	राष्ट्रगीताने समारोप

१. सोबत जोडलेली विषयपत्रिका ही नमुनादाखल दिलेली असून अभियानाच्या अनुषंगाने ग्रामपंचायत त्यामध्ये त्यांच्या प्राधान्याचे काही विषय आणखी जोडू शकतात.
२. वरील विषयास अनुसरून ग्रामस्तरावरील अधिकारी कर्म/चारी यांनी मार्गदर्शन करावे.
३. ग्रामपंचायत त्यांच्या परिसरातील स्थानिक तज्ज्ञ व्यक्तीस ७३ वी घटनादुरुस्ती आणि पंचायतराज मध्ये त्या अनुषंगाने झालेले बदल याबाबत मार्गदर्शन करण्यासाठी बोलवू शकतात.